

Col·legi Europeu de Neuropsicofarmacologia (ECNP, per les seves sigles en anglès)

5 setembre 2011

Mida i càrrega dels trastorns mentals i altres trastorns cerebrals a Europa - És pitjor del que pensàvem

Un important estudi de referència publicat fa uns dies pel Col·legi Europeu de Neuropsicofarmacologia (ECNP) en el qual l'IMIM (Institut de Recerca Hospital del Mar) ha participat, llança nova llum sobre l'estat de salut mental i neurològica d'Europa. L'estudi revela que els trastorns mentals s'han convertit en el repte de salut més gran d'Europa en el segle XXI. L'estudi també posa de manifest que la majoria dels trastorns mentals segueixen sense rebre tractament. Unit al elevat i creixent nombre de "trastorns cerebrals", la veritable grandària i càrrega són encara molt més elevades.

Aquest estudi multimètode de tres anys publicat ara pel Col·legi Europeu de Neuropsicofarmacologia abasta 30 països (la Unió Europea més Suïssa, Islàndia i Noruega) i una població de 514 milions de persones. S'inclouen tots els principals trastorns mentals de nens i adolescents (2-17), adults (18-65) i gent gran (>65 anys), així com diversos trastorns neurològics. La inclusió de tot l'espectre de trastorns de tots els grups d'edat examinats de forma simultània en un sol estudi no té precedents.

El Dr Jordi Alonso, director del Programa d'Epidemiologia i Salut Pública de l'IMIM i coautor de l'estudi, va ser convidat a participar com a membre actiu en la iniciativa del Consell Europeu del Cerebell "Mida, càrrega i cost dels trastorns cerebrals a Europa". Va ser el president del grup de diagnòstic de depressió i distímia i, en col·laboració amb la Dra Andrea Gabilondo del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, van portar a terme una revisió sistemàtica de la literatura (prop de 1.000 articles) per identificar aquells que han aportat dades sobre la freqüència d'aquests trastorns en qualsevol dels 30 països europeus implicats. També van participar com a experts nacionals (Espanya) en l'avaluació de la plausibilitat dels resultats d'acord amb la seva experiència.

Les principals conclusions de l'estudi inclouen:

- Cada any, un 38,2% de la població europea-o 164.800.000 de persones-pateix algun tipus de trastorn mental.
- Els trastorns mentals són prevalents en tots els grups d'edat i afecten per igual a nens i a gent gran, tot i que existeixen diferències en quant a quins diagnòstics són més freqüents.
- Els trastorns més freqüents són els trastorns d'ansietat (14,0%), l'insomni (7,0%), la depressió major (6,9%), els trastorns somatoformes (6,3%), l'alcoholisme i la drogodependència (> 4%), els trastorns per dèficit d'atenció amb hiperactivitat (TDAH, el 5% dels joves) i la demència (1% de les persones d'entre 60 i 65 anys i 30% entre les persones majors de 85 anys).
- Excepte en el cas d'abús de substàncies i retard mental, no es van observar variacions significatives per cultura o país.

- No s'han observat indicis d'un augment de les taxes generals de trastorns mentals en comparació amb l'estudi previ realitzat el 2005, que va abastar una sèrie limitada de 13 diagnòstics exclusivament en adults. L'excepció més notable és l'augment de la demència causa de l'increment de l'esperança de vida.
- No han observat millores en les taxes de tractament considerablement baixes per als trastorns mentals en comparació amb les dades de 2005. Actualment, però, només un terç de tots els casos reben tractament.
- Els pocs que reben tractament ho fan amb un retard considerable, d'una mitjana de diversos anys, i poques vegades amb les tècniques terapèutiques més avançades.
- Així mateix, molts milions de pacients de la UE pateixen trastorns neurològics com apoplexia, lesions cerebrals traumàtiques, Parkinson i esclerosi múltiple, casos que haurien d'ocupar els primers llocs de les estimacions anteriors.
- Com a resultat, els trastorns cerebrals, mesurats segons els anys de vida ajustats per discapacitat (AVAD), són el major contribuent a la càrrega de morbiditat total de la UE, que representa el 26,6% de la càrrega total de malalties, que cobreix l'espectre complet de totes les malalties.
- Les quatre condicions més discapacitants (en termes de AVAD) són la depressió, la demència, el consum d'alcohol i la apoplexia. L'estudi també va identificar els reptes crítics per millorar la investigació bàsica i clínica sobre els trastorns mentals i neurològics a la regió. Això inclou:
 - La fragmentació disciplinària en recerca i pràctica, amb diferents conceptes, mètodes i sistemes de diagnòstic.
 - La marginació i l'estigmatització de molts trastorns cerebrals.
 - La manca de consciència pública sobre l'àmplia gamma de trastorns cerebrals i la seva càrrega en la societat.

L'estudi conclou que "es requereix una acció prioritària concertada a tots els nivells, inclòs un augment substancial del finançament en recerca tant bàsica com clínica, així com en salut pública, per tal d'identificar les millors estratègies per millorar la prevenció i el tractament dels trastorns cerebrals com a objectiu central de salut del segle XXI".

L'investigador principal i primer autor conjunt, Hans-Ulrich Wittchen, declara que "Per dur a terme aquest repte hem d'abordar dues qüestions d'alta prioritat. En primer lloc, l'immens buit en el tractament dels trastorns mentals s'ha de tancar. Atès que els trastorns mentals sovint apareixen a edats primerenques, tenen posteriorment un fort impacte maligne. Hem de reconèixer que només un tractament orientat precoç en joves evitarà de forma efectiva el risc de percentatges cada vegada majors de pacients multimòrbidos greument malalts en un futur".

"En segon lloc, hem de tenir en compte les vies de desenvolupament tant dels trastorns mentals com dels neurològics. Els dos grups de trastorns comparteixen molts mecanismes

comuns i tenen efectes recíprocs l'un en l'altre. Només un plantejament conjunt de les dues disciplines, que abasten tot l'espectre dels trastorns cerebrals durant tota la vida, donarà lloc a una millor comprensió de les causes i a tractaments millorats ".

"Els baixos nivells de consciència i coneixement sobre els trastorns cerebrals, la seva prevalença i la seva càrrega constitueixen un gran obstacle per al progrés en aquesta direcció. Es requereix un augment considerable del finançament per a la investigació de les causes i el tractament dels trastorns cerebrals per aconseguir aquest objectiu. Així mateix, una millor assignació dels recursos per al tractament i una millor prestació de l'atenció són qüestions prioritàries en el futur més immediat ".

"Aquest article ha estat elaborat en el marc del projecte del grup de treball del Col·legi Europeu de Neuropsicofarmacologia (ECNP) i del Consell Europeu del Cervell (EBC, per les seves sigles en anglès) sobre la mida, la càrrega i el cost dels trastorns cerebrals a Europa 2010, amb el suport dels fons del Consell de l'ECNP, el EBC i Lundbeck. "

Sobre el ECNP

El ECNP és una associació científica independent la missió de la qual és progressar en la ciència del cervell, promoure un millor tractament i millorar la salut cerebral. El congrés anual de l'ECNP atreu a científics i metges de tot el món per debatre els darrers avenços en investigació cerebral en la major reunió d'Europa sobre ciència cerebral. Pot trobar més informació sobre el ECNP, els seus objectius i les seves activitats a la pàgina web www.ecnp.eu.